

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
 виносить: в Австрії:
 на цілий рік 24 К
 на пів року 12 К
 на чверть року 6 К
 на місяць 2 К

За границю:
 на цілий рік: зі щоденно висилкою 7 доларів або 14 рублів; з висилкою двічі в тижні 6 доларів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 доларів або 10 руб. Поодинокі числа по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.
 Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і Душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш. бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових пошльмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5 год. по полудни. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського ул. Я. Гайлоньска ч. 3.

Рукописи звертає ся лише а попередну засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надістанім“ 40 сот. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки

„Воскресенія день, просвітм ся люді!“

(+) В хвилі, коли отей слова прочитає наша суспільність, загомоніть дзвони по всій нашій землі, як далеко сягає наше рідне слово, і по той бік Океану, і загомоніть з мільонів уст вірного сьв. Церкви народу весела пісня „Христос воскрес!“ І сею піснею весело витаємо й ми всіх наших земляків християнським і споконвічним нашим народним звичаєм, бо она звичає пам велике рокове свято, празник світлого Воскресеня Христового, а при тим нагадує сі великі страсти і хрестну смерть, що приніс божественний Спаситель для спасеня людского роду. Сею хрестною жертвою, підчас котрої лишив нам розпятий на хресті Христос заповіт безконечної любови, прощаючи своїм ворогам і мучителям, дарував нам вічне житє.

Світлий празник Воскресеня Христового викликає в нашій тямці спомини сеї величної жертви божественного Спасителя для всего людства, але при тим успокоює всякий житийський біль і настроює нас весело.

Однак в сій хвилі, коли важить ся доля нашого народа, невеселі виривають гадки, бо ще видно не наповнилася до краю чаша горя, яку має випити наш нарід і его сусіди, ще не всі зрозуміли Христовий заповіт: любіть ворогів ваших, все ще неправда і клевета веде завзяту борбу з правдою, все ще люте завзята межинародна усобиця і стає наглядним доказом, як далека ще та суспільність, що зве ся християнською, від сповнюваня заповіту божественного Спасителя. Всякі народні змаганя, чи то політичні, чи суспільні, культурні чи господарські будуть усе

збивати ся на манівці, як довго не обновимо ся справдешним Христовим духом, як довго не переведемо его величного заповіту, бо якжеж може сеї любити Бога, що брата свого ненавидить, як можуть бути всякі змаганя добрі, наколи они не виходять з любови ближнього і християнської справедливости.

Колиж ми жалуюмо ся на недолю, на занепад народу, на сумні межинародні і державні обставини, то сі гіркі плоди, які вилляє сучасність, видала ненависть, неправда, і злоба. Тимто і наслідник сьв. Петра накликає: omnia instaurare in Christo!; бо тільки се доведе до обнови суспільности, до справдешних відродив народів, котрих можна сподівати ся лише на основі непохитної і єдино і вічно правдивої науки Христової. А коли всі „будемо єдино“, коли будемо опирати наші змаганя, нашу роботу народну на християнських підвалинах, тоді она буде тривка, тоді зможемо діждати ся красної долі і волі для нашого безталанного народу. Але се вимагає великої саможертви, справдешної любови ближнього, якої недосяжний взорець дав нам по віки божественний Спаситель.

Коли переймемо ся тим величним заповітом Христовим, коли станемо на основі Христової науки, коли будемо руководити ся правдою, любовю і справедливостю християнською, тоді дійдемо до бажаної мети, тоді будемо празнувати також воскресенє обновленого і відродженого Христовою наукою нашого народу. І з тим горячим та щирим бажанєм витаємо всіх наших земляків розкинутих по широкім світі піснею: Христос воскрес!

Хто винайшов Українців?

(□) Сего певно не знали і не знають всі учені історики, етнографи, лязкознавці, аж тепер повело ся зробити се незвичайне, справді американське відкритє великому політикови віденьському (А) себ то Адамови Новіцкому, дописцеві всепольского „Slova“ і его підбрехачеві „Прикарпатской Русі“. А яким чудом повело ся їм до спілки зробити се знамените відкритє, о котрого опатентованє і виключний привілей повинні конечно постарати ся, варто послухати. Ось у віденьскім двотижневнику „Oesterreichische Rundschau“ з 15. цвітня с. р. появиля ся статя п. в. „Oesterreich-Ungarn und die „historische Mission Russlands“ підписана іменем Austriaeus. На сю статю звернуло бачність передовсім „Діло“ в ч. 87, з дня 19. цвітня с. р. в новинках отсами словами:

„Австрія й історична місія“ Росії. Статю під таким заголовком знаходимо в останнім числі віденьского двонедільника Oesterreichische Rundschau, органу високополітичних кругів австрійських. Автор статі, підписаний псевдонімом Austriaeus з вітмовкою — як на Німця — докладною знайомістю російської, української й польської бувальщини й сучасности та в навязанюдо загальноєвропейської політичної ситуації характеризує російську політику грабниництва, яка оснований ся на т. зв. „історичній місії“ Росії. З особла показує автор надзвичайно ясно, як російська інтрига за посередництвом всепольсків і подольсків хоронить перед смертю галицьке руссофілство, як ворога української національности. Статя приносить багато цікавого також українському читачеві, і ми в

найближшій часі подамо переклад її бодай в головних виривках. Недостача місця не позваляє нам зробити се нині“.

Але иншої думки є пан Новіцкі, що чує, як трава росте і знає всі навіть найтайніші думки не тільки гр. Берхтольда і покійного его попередника гр. Еренталя, але й давного керманича загр. справ австрійських гр. Кальнокого і залізного канцлера кв. Бісмарка, бо якжеж ему всего того не знати, коли він так по мистецки робить всепольску на весь світ славу політичну орієнтацію. А коли він знає найтайніші гадки і наміри таких дипломатів, то очевидно не трудно ему пронохати, хто то сеї Austriaeus, чим він був і чим є і де живе, а ему в підмогу ще підскакує союзниця Slova polsk-ого, „Прикарпатская Русь“ і таки напевно вже знає, що автором сеї статі „пан Олександр Барвінський“ та залюбки перепечатує в всепольского органу виводи пана Новіцкого, що ся статя вібито аж „кшипить“ нападами і допосами на всепольсків і на всіх Поляків східної Галичини. Чомуж би їм обидвом сего не знати — від чогож „Народная Охрана“? І сею прислугою „Прикарпатская Русь“ і сеї ісповідники удостоють ся відповідної нагороди, коли тепер запанують Грабські et comp.

А коли настане найновіший курс в Галичині, тож треба добре затямити собі історичні правди, які голосить „Slova polskie“ з дня 21. цвітня „Ukraina galicyjska dziełem Bismarcka“ і друга статя в слідуєчій числі.

Була колись легенда про винайденє Русинів гр. Стадионом, а віденьський гуморист Saphir (очевидно галицький писань) містив се славне відкритє в своїх жиданх: „seit der Erfindung der Ruthenen“ — тільки а тільки

Велика Пятниця у нашого народа.

Кожда пятниця, хотяй би була звичайним днем в тижни, буває у нашого народа шанована. В пятницю вистерігають ся наші селяни тяжких робіт, а головно уважають на се жінки. У тім дни не замісять они тіста, хотяй треба було хліба докупити; так само є з працем та поливанєм біля. У велику Пятницю стає по наших селах тихо. Не чути гомону церковних дзвонів, видний застій у праці на полі, оборі та в хаті. Сегодня ніхто не возьме ся до тяжкої роботи; жінки виручують ся в деяких занятях мужчинами, бо „їх так не покарає сьв. пятонька“. Цілий день люди посять; не дають їсти старшим дітям, а навіть тяжко хорі не приймають їди. Велику Пятницю представляє собі наш нарід як якусь надприродну особу. Народна увага представляє її як худу стареньку бабу, яка у „свій день“ ходять по всім усюдам, приглядає ся людям, чи і як святкують її свято. Тих, котрих застане при роботі, карає тяжко. Одно її слово, або і думка спроваджує на людий всякі нещастя. От тому і боїть ся наш нарід сеї сьв. пятоньки; а до того хто в дни святячній працює, головно хто не шанує великої Пятниці, каже: „уважай, бо побє тебе сьв. пятонька“. Увага ся опритомлює того, що працює, і хба рідко стрінути случай, щоби по ній не покинув селянин роботи. До кожної хати заглядає сьв. пятонька, ся стара та кущава баба. Приглядає ся головно жінкам, чи котра не місять тіста, стін не маже, або вікон не

міє. Найстрашніше карає вже за мішанє тіста. При такій роботі, оповідає нарід, стрінула раз пятницю одну жінку. Без привитаня запитала: „Щож робив невісто у сьв. пятницю?“ А невіста горда була і хотяй пізнала сьв. пятницю, сказала: „Хба не видиш, тісто мішу.“ Сьв. пятниця нічого не сказала, тільки вийшла. А невісті задеревіли руки у діжи з тістом (На Лемках). Одну жінку побачила сьв. пятонька при рубаню дров; колиж она на її пригадку дальше рубала, здерла з неї шкіру та розвісила на плоті (Майнич). Вірять люди і в те, що сьв. пятонька пильнує, чи декого не скортить задзвонити по 12 евангеліях. Хто би поважив ся се зробити, сей задзвонив би собі на сконанє; сего сьв. пятонька вішає на шнурку від дзвонів. Саджати на гніздо домашню птицю не можна в тім дни; в противнім случаю вийшов би з яєць дивогляд: пів кача, пів гуся, або пів кура. В велику Пятницю чистять церкву, змітають порох та приготовлюють її до плащениці. Є у нас звичай ховати порох виметений з церкви, головно з престола. Порох сей має помагати на уроки. По вечерні обходить церква обхід. Підчас обходу кружать около церкви опирі та опиріці (Тинні).

В. Геримович.

Велика Субота у нашого народа.

У страстну, велику, або подекуди звану страстну суботу найбільший рух на селі. Газдині порають ся та ладять „на святя“, го-

сподарі роблять порядок на оборі. Господар сам приносить води, на якій газдиня розчиняє паску. Сіє муку новим ситом, а заки розчинить тісто, обкурює нецки пірем та торичним свьяченим зілем. Перевертає нецки горі дном, накриває запалене зіле та піре і горворить:

„Ладь ся, пасочко, красна як сонічко, пухка як пірячко“.

Пропетавши молитву, місять газдиня паску: Перед всадженєм паски до печі виганяє газдиня челядь, щоби, борони Боже, хто не уркі її, тоді би паска не удала ся а ціле село взяло би „на язик“ газдиню. З паскою саджає до печі малі хлібчята з пісної муки, звані паланчиками кождому домашньому у осібна. Паланчики їдять і в велику суботу. З паскою саджає газдиня до печі і перепечки також для кождого домового по одній; саджаючи їх до печі, каже, кому она призначена. Із того, як перепечки удадуть ся, ворожить газдиня долю кождого до нової паски. В кінци пече ся у печі з пасхального тіста просфора, яку опісля посвьячують в церкві. Кусень її відає господар у поли, коли починає сіяти шпеницю. До сеї просфори прикладає наш селянин велику вагу. Она, після его гадки, є добрим ліком на різні недуги. Уважають її ліком для худоби і тоді нею підкурюють. (Літиця). Коли паску вийме газдиня з печі, оглядає єї як „удала ся“. Від сего залежить будучина цілої родини або і села та околиці. Коли паска „западе ся“ у віта, або свьященка, себ то у виднійших людий у селі, ворожить близький голод. Коли паска западе ся в середині, вірять, що нехбно хтось

умре в родині і то господар або газдиня, коли з краю, то діти, або свояки. Запала на середині паска мов громом вражає газдиню. Як сильна є віра в сю ворожбу, вказує обставина, що газдиня побачивши запалу паску, мов громом ражена голосить: „Ой могилюнько моя, могилюнько, як страшненька ти відтворила ся для мене“. Коли паска вибігне на схід, ворожить біду і війну, як на захід, урожай і добро. По виймленю паски кидає газдиня до печі кілька сухих полін в тій вірі, що по них дехто буде міг вилізти з пекла. Паску обкромлюють свьяченою водою, смарують шафраном намоченим в горівці, кладуть в скатерть, а богатші обвязують стяжкою. Де свьяченя кладуть у нецки або цєбер паску, масло, сир, яйця, писанки, сіль, хліб житний, чісник, перець, хрін і т. д. Осьвьяченя печічка помагати має на курячу сліпоту та золотуху. Дівчата кидають у нецки зелену руту і барвінок в тій вірі, щоби невабаром віддали ся. Сіль посвьяченя помагати має на очи. Розпущеною у воді солюю запускають їх люди, коли закаправлюють. Деякі кидають між паску кропиву та бодаки, в сій вірі, що з тих ростин прочистить ся поле. Давнійше можна було побачити коло паски забитого лилика. По осьвьяченю вкопують его в землю в тім переконаню що виполошить звідтам киртиці та ведмедюхи (Ст. Самбір).

В. Геримович.

Вика фірми Діголїч і Лрпїч
 Льбїв, ул. Чарнецького 3.

можна дістати також у фірми: ПРОКІШ, Льва Савіги 23. — КОЛЬОНЯК, Зиблікевича 47. — КЕЛЕМАН, Зелена 32. — КОЗЛОВСКИЙ, Городецька 85. — ЗАНЕВСКИЙ, Кохановського 20. — ТОМОНЬ, Янівська 48. — ГОХ, Личаків 50. — ЛЕДЛЬ, Потоцького 32. — ГРОС Барска 4. — ЯРИМОВИЧ, Николая 9. — РУФ, Янівська 111. — РОССІНІОН, Аснака 4. — ВОЛЯНИН, Бальонова 11. — Замарстинів: ЛЯНГНЕР, Львівська 10 і РЕСТАВРАЦІЯ ПРИ ЛИЧАКІВСЬКІЙ РОГАЦІ.

літ! Тепер випередив його зовсім п. Новіцький і весь світ має вірити тепер в неомилність сего відкриття, що Українців винайшов князь Бісмарк і підшпунув Гартманови, щоби написав про конечність сотворення київського князівства. Вже Rawita-Gawronski, найславніший всепольський історик, пішов в кут із своїми выводами про Україну й Українців, бо тепер маємо вірити в історичну правду п. Новіцького, що східна Галичина ніколи не належала до Києва, а пан Конечни в Swiat-Slow, вже навіть виказав, що східна Галичина була заселена споконвіку Поляками, отже споконвічно польська земля. Отже все українське питане, се лише пруска інтрага, а що польська суспільність боїть ся всего, що пахне пруским духом, гірше, як песамовитий сьвяченої води, отже тепер найде на всю польську суспільність великий страх, бо Українців сотворили Прусаци! А сю пруску методу переняв гр. Кальноко від кня. Бісмарка, від гр. Кальнокого навчив ся его ученик гр. Еренталь і піддержував Українців проти Поляків, а тепер гр. Берхтольд, ученик і наслідник гр. Ерентала, веде розпочате діло дальше. З того отже наука п. Новіцького, що польська суспільність повинна собі зятимити, що як не слід їй купувати пруский товар, н. пр. черевки у Саламандра, так не можна стикати ся навіть, а не то вже попірати Українців, бо їх провеніенція пруска? А що гр. Берхтольд, як запевняє п. Новіцький, попірає Українців, отже его місце повинен зняти коли не Грабський, то бодай Глобінський! Отсе найновіша всепольско-дудикевичівська орієнтація політична!

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і привіднувати нам нових передплатників в кругах своїх знайомих.

Чорногора а Скюдра.

Вїзд короля Микити до Скюдри.

До віденських дневників доносять з Цетинїї, що король Микита відбуде нинї триюмфальний вїзд до Скюдри. Нинї також король видасть відозву до населеня. Король Микита задумує осїсти постійно в Скюдрі і перемістити єї на столицю Чорногори.

Після урядових вїстий з Цетинїї, Турки опускають дальше свої становища під Скюдру. Головна квартира престолонаслідника находит ся в селі Широка, звідки також повідомив престолонаслідник короля про занятя всіх укріплень Скюдри. В Скюдрі було 26.000 нїзамів і 5.000 башибожуків. Турки опускають становища супокійно, але вельми пригноблені. Військовий командант видасть до населеня відозву, в якій завізвє до мира і ладу, а також і до здачі чорногорским правам.

„Альбанська Коресп.“ доносить, що неправдиво є вїсть, яку подали віденські дневники з Царгорода, будьто би Гасан-Рїва бей ще жив. Его убили ще 30. січня вночі, коли вертав з помешканя Ессад паші до своєї квартири.

Що зробіть Австрія?

На вчерашній конференції амбасадорів зажадав австро-угорський амбасадор в Лондоні, гр. Менсдорф, щоби як найскорше полагодити справу Скюдри. Австрія домагає ся обсади чорногорских пристаней Антиварі і Дульчїно, але не корпусом, який би складав ся з залог кораблїв міжнародної флотї, яка стоїть на чорногорских водах, але окремим експедиційним корпусом, який міг би в відповідній случаю посунути ся під Скюдру. Австрія зажадала, щоби як найскорше полагодити сю єї предлогу. Однак з оглядом, що справа є зложена, а також і з оглядом на становище Росїї, яка на сї домаганя певно в тім видї не згодить ся, трудно припустити, щоби лондонська конференція ухвалила тепер остаточний крок. Конференція постановить певно вислати до Чорногори ще одну, останну вельми енергічну ноту і з коротким речінцем до відповідї. Але що ухвала конференції амбасадорів мусить бути предложена ще поодиноким кабінетам і, що Чорногора одержить речинєць 24 або 48 годин, отже відповідї Чорногори не

можна скорше ожиждати, як у вторник або середу. В кождім случаю се є ознакою проволоки акції, тимчасом Австрія все вже приготувала до самостійної акції. Австрія повідомила також держави, що коли би они не прихилили ся до єї намірів, тоді Австро-Угорщина не буде чути ся зобовязаною дотеперішними уступками в справі границь Альбанїї; се відносить ся до міст Дякови, Іпека, Призрена і Дїбри.

„N. W. Tagblatt“ доносить з Львондона подробиці змісту ноти Австро-Угорщини до держав. Передовсім звернено в ноті увагу на се, що не було би вказаним, щоби положене витворене упадком Скюдри удержало ся і просить ся держави, щоби рішали ся на кроки в цілі адїйсеня їх ухвал. В случаю, коли би держави не могли щось рішучого постановити, тоді Австрія буде приневолена сама постарати ся о се, щоби ухвали держав шановано.

В дипломатичних кругах заявляють, що по думці Австро-Угорщини справа опорожненя Скюдри Чорногорцями зовсім не лучить ся зі справою винагород, які признали би держави королеви Микитї.

„N. Fr. Presse“ доносить з берлінських дипломатичних кругів ось що: Держави признають вповні льояльне і поправне становище Австрії в теперішнім положеню. Австро-Угорщина зажадала від держав, щоби они як слід виконали їх ухвалу. Не є однак правдою, начеби она домагала ся відповідї до 48 годин. В прилюдній опїнії Європи панує повна згідність в поглядах, а овладою Скюдри займають ся так само рішучо як у Відні, так і в інших осередках Європи. Найбільше займаючо є під тим оглядом статья „Westminster Gazette“, яка що до рішучости нічо не лишає до бажання. Коли би виявило ся, що держави не можуть рішити ся на енергічне становище, тоді Австро-Угорщина сама буде приневолена взяти в свої руки всю акцію. Німецьке правительство розуміє і годить ся вповні на становище Австро-Угорщини.

Становище Росїї.

Льондонські правительственні круги не оцінюють положеня песимістично. Пригадують, що при розгляданю справи Дякови Сазонов заявив, що првнимає відвчальність за все, супроти сего не думає, щоби мав тепер не додержати зобовязань. Положенє було би щойно тоді поваженє, коли би панславїстичні течїї змогли взяти в Росїї верх і усунути Сазонова. В Петербурї зачувати, що Сазонов одержав на послуханю у царя апробату своєю становища. Чорногора має домагати ся в заміну за Скюдру лівого берега Бояни і області аж до Сан Джіованї ді Медуа. Після вїстий з Петербурга, які наспїли до Парижа, мав Сазонов висказати ся, що російське правительста признає конечним, вєсти дальше в державами солідарну акцію, яка прямує до сего, щоби наказати Чорногорї підчинити ся волї держав.

Російська дипломатія займає супроти справи Скюдри тепер ясне становище. „Рїчь“ пише, що може найлучше було би полішити тепер Скюдру Чорногорї, а Альбанїї жертвувати значнійше грошеве відшкодованє.

Король Микита перепрошує!

„Reichspost“ доносить, що чорногоренї власти обїцяли покарати тих, які провинили ся в справі подїї з кораблем „Скюдра“, як також в справі замаху на австро-угорського військового аташе, Губку, на шляху межї Котаром а Цетинїєю.

Непорозуміння в балканьскім союзї.

„Petersb. Ztg.“, обговорюючи можливість задирки межї балканьскими державами, пише ось що: Вїйна межї союзними державами лежить в границях можливости, хоча не можна сумнівати ся що держави все зробять, щоби до неї не допустити.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Великдень. Мартина; римо-кат.: Перегрїна. — В понеділок: руско-кат.: Пон. свїтлий; римо-кат.: Віталїя. — В второк: руско-кат.: Второк свїтл.; римо-кат.: Петра м.. — В среду: руско-кат.: Семена; римо-кат.: Катерини.

— Із свїтлим празником Воскрєсеня Христового шлемо всім кашим Вл. Дописцям, передплатникам, приклонникам і всему українському народови щирї бажаня веселих свїят. Христос воскрес!

— Національний Музей у Львові (ул. Мохнацького 42) мав в цьвітні с. р. 122 числа приросту до 13,996 включно. В тім прибуло старих друків польських і латинських 19, переважно по праводавству Польщи, 3 Ельзевїри, Threnos 1610 р. і 3 стародруки кирилицею; рукописів 10 — в тім денник парохїї св. Варвари у Відні 1846—1877 р., режисерські примірники „Свїтлової річи“ Олени Пчілки 1893. р. і „Барона циганьского“ 1887. р., та решта XVI—XVII п. і особно збірка проповідий кін. XVIII. в. З новїших друків прибуло 20 дрібних рідких видань з часів болгарского і сербского відродженя, 8 видаць по історїї друкарства і штуки; 8 карт циркулїв, що входили в область львівської архїєпархїї початку XIX. в., 18 фотографїї; 5 частин одягу, 5 предметів старшого сільского шницерства і ковальства, 12 старих монет, 8 галицько-українських значків і жетонів, 15 медалїків з рускими написами, сигнет-печатка єпископа Гошовского, пара великих свїтників з гербом єп-па Балабана Гедєова з Крилоса, 11 фрагментів камїнних стовпцїв з Крилоса і Залукви, бронзовий хрестик складаний з ушком, з чорною емалїєю з Теребовлї, різьблена головка ангела. З вищих ділїв найважнійшї набуток: удова кість мамута з Залукви, камїнний топорєць, куля зелїзна і кремїнна, крива зелїзна шабля з зубчатим хребтом і мосяжною рукояткою в видї львїної голови. Найціннійшї набуток — се образ Пандократора поч. XVI. в. і шита шовками і золотом плащенця тогож часу. — Зложились на се дари оо. Петриля, Цурковского, Гошовского і Іванця, пп. д-ра Е. Барвїньского, д-ра Сушка, Я. Пастернака, п-ни Волянської, ученика А. Зубрицького і д-ра Щурата.

Дякуючи отсею дорогою всім друзям і співробітникам Національного Музею за дотеперішній діяльний свївудїл в працях і розвоєвї інституції, Управа Музея користає з нагоди Свїят і просить о можливо найживїйшу дальшу участь як найширших кругів суспільности в сїй національній роботї. Перш усього просимо о дар писанок, а опїєлія о дари всякого рода предметів одягу, хатної посудї, сільского і міщаньского побуту, та всякого рода культурно-національної старини.

З привдоу старини приходить ся нам нинї пригадати ласкавії памятї нашї колишнї зазиви в печати „Бережіть рїдну старину“ т. є в Епархїяльних Вїстниках. А саме тому, що в сїм місяци дійшло до відома Управи Музея, що деякі церкви продають старину свою вандрївним полатайкам-малярям і різьбарам за марні гроші з великою шкодою для справи нашої музеалогїї. З иншого місця довідуюмо ся, що по селах їздить якийсь чоловік постійно і збирає по церквах під всякого рода видами (столаря, лякерника, муляря, полатайка) церковну старину для деяких львівських аматорів і польских музеїв. Наконєць в одній місцевинї явив ся був недавно якийсь чоловік під іменем підписаного і его характері, та забрав дуже багато цїнної старини, з якої великий образ Пандократора буде одним з лучших оказїв Національного Музея. Щоби отже вже раз положити коєць сїй негідній експлоатації чужинцями нашої старини, Управа Національного Музея просить отсим всім, кому добро нашої музеалогїї лежить на сердци, не дати ні кусня, ні шматочка нашої церковної і народної старини в чужї руки, та про всяку старину і музеальну річ повідомляти Управу Музея. З особна просить ся вселаскаво памятати, що Національний Музей висїлає своїх відпоручників тільки з вірностойними документами музейної управи і політичних властей. В сю пору не має ніхто ніякого порученя офіційального їздити і збирати для нас. — І. Свєтїцький.

— Ювілей опери „Запорожець за Дунаєм“. Київська „Рада“ пише про сей ювілей ось що: Дня 27. п. ст. цьвітня 1913. р. минає півстолїтній ювілей першої вистави відомої української опери „Запорожець за Дунаєм“. Пятьдесять років тому сю оперу вперше виставлено за сценї Марїньского театру в Петербурї. Сю дату наводимо за „Історїєю русской оперы“ Чєшихина. У словарї Рїмана д. Веймарн указує иншу дату (25. ст. ст. мая 1863 р.) та остання ледве чи певна, бо так пізно не міг кінчати ся оперний сезон у петербурській оперї. Повний заголовок оперети: „Запорожець за Дунаєм“. Оргїнальна українська опера в трох діях з хорами й танцями; текст і музика С. Артемовского“. Опера складає ся з невеликих романсїв і пісень ніби то в народнім українським дусї, з яких декотрі сїрадї зробили ся „народними“ — себ то пішли в народ (напр. пісня Оксани „Ой казала менї мати“ з приспівом „Ой, мамо, мамо, мамо“). Хорьки дуже простї. Єсть два дуєти для сопрана (Одарка) й баса-буфа (Івана) в дусї італїйської комїчної опери; єсть ліричний дуєт для тенора (Андрїя) й сопрана (Оксани) — в ритмах мєльодїйної мазурки, в польско-українським народнім дусї, й досить гарна каватїна Султана для баритона, італїйского складу: „Отрадно сердцу здѣсь“ — а ефектно негармонїчною модуляцією наприкінці — з мягкою Des-dur у блискучий A-dur — модуляцією тим більш слушною, що она відповїдає змістови слів (Здѣсь рай, свята здѣсь природа — в Des-dur, і „Но царскїй жребїй нашъ иної“ — в A-dur). Кінчать ся опера досить примїтивним кїнєтєм в два акорди (тонїки й домінанти) й дуже простенькою „молявкою“ для сольо з хором: „Владико неба і землї“, написаної в недорїчній тут куплетовїї формї. При всім тім — сила танцїв („чорноморський козак“, „запорожський козак“, „козачок“ і т. д.), неприродна двомовність (Султан і якийсь „їмам“ співають по російськи, решта осіб по українськи (се в Росїї, а не в Галичинї — Ред. Рус.) й повна відсутність „місцевого кольориту“ в характеристї Турків. Для свого часу се все, одначе, було нове й інтересне, й слово „оригїнальна“, поставлене в заголовку опери, напевне, цілком висловлювало думку сучасників. Не зважаючи на свої хиби, як музичнї, так і драматичнї, „Запорожець“ проте вдержав ся в українській репертуарї до сего часу, й на се не можна нарікати, бо на слухача, що реагує на музику безпосередно, ся опера й тепер робить велике вражїє. — З нагоди ювілею „Запорожця“ годить ся згадати й про его автора. Семен Семенович Артемовський був талановитим артистом спершу в італїйській, а потім у російській оперї в добі 1842—64 років. З походженя він був Українець. Співати вчив ся в Італїї. Найкрасшїми его партїями були Руслан і Дон Жуан (Моцарта). Підчас свого побуту в Петербурї він підтримував близькі звносини з місцевою українською колонїєю й їй приятелював з найвидатнїйшими її представниками, між иншим і з Т. Шевченком. Ще в 1851. р. Артемовський напїсав музику до пєси „Українська свадьба“; ту музику відомий критик Серов справедливо осудив. Музика „Запорожця“ без порівнаня виспа, й як автор сїй останної Артемовський і має право на певне місце в історїї українського мїстєцтва.

— В справї знинїи зєлїзничих карт їзди одержуємо до помїщеня отсї інформації для родичїв лїцеанток товариства „Руский Інститут для дївчат“ в Перемїшлї: Здавало би ся, що як правительство згладно мїністерия надасть якїй приватній школі права державних шкїл то та школа тим самим дістає такі самї права на зєлїзничях, як школи державнї. Тимчасом так не є і хоч ученики та учениці тої школи убогї, від шкїльної оплати увільненї, бо добре учать ся, то їм роблять великі труднощї Дирекції зєлїзниць в надаваню знинїеня карт їзди. Перша труднощї є та, що учениці (-ки) приватних шкїл мусять платити 1 К за виставленє карти їзди. Але се було би ще найменше лихо. Велика труднощї в одержаню знинїеної карти їзди лежить в отсїм: Доси був звичай, досить гуманний і для дїтвори врозумїлий, що учениці дотичної школи подавали через Дирекцію сїї школи збирне поданє о знинїєнї карти, залучаючи 1 К кожда, і коли Дирекція на поданю дописала, що учениці добре учать ся, є убогї, від шкїльної оплати увільненї, то діставали знинїєнї карти їзди через Дирекцію школи. Однак сего року захотїла мін. зєл. поправити фїнанси тих зєлїзниць утрудненем ученицям

приватних шкіл зникло карт ізди залізницею і зарядила ось що: 1) Подане о знижену карту ізди залізницею мають в імені учениці подавати родичі або опікуни. 2) Се подане має Дирекція дотичної школи заосмотрити допискою, що їх дочка є ученицею сеї школи і що се школа на основі рескрипту міністерії має право державних шкіл, і відослати родичам. 3) Родичі мають подане заосмотрити в свідочтво убожества, потверджене ц. к. староством, і вислати его до Дирекції залізниць того округа, в яким мешкають. 4) Одержавши карту ізди послають її учениці. — Се для інформації родичів, щоби вже по святах передали через діти подання о карту ізди на фери, щоби Дирекція школи дала відповідну дописку. А до наших послів звертаємо ся з прошенем заняти ся сею справою, щоби дітям приватних шкіл улєкшити подорож залізницею, бо в противнім раві не одна дитина не поїде на свята до дому.

— В дописи зі Станіслава, поміщеній в ч. 82—85 нашої часописи, зайшла в уступі, що відносять ся до шкіл ведених СС. Василянками, через недогляд складача, печатна похибка, через яку вийшло, що п. др. Демянчук є директором школи виділової та пропушено зовсім згадку про гімназію. Прошені о се отсим справляємо сю немилу похибку ствердженням, що між школами, веденими СС. Василянками в Станіславі є: а) 4-класова школа жіноча народна з правом прилюдности з пересічним числом 40 учениць в кожній класі, б) 3-класова виділова, щойно сего року введена і длятого лиш з І. класом з 36 ученицями, в) реальна гімназія з І. класом з 16 ученицями з правом прилюдности, яка остає під дирекцію проф. д-ра Демянчука, г) повна семінарія учительська з 4 роками, з 40 пересічно ученицями на кожнім році, під дирекцією проф. Т. Грицака.

— Конкурс проєктів намогильного памятника М. Лисенкови. Дня 21. с. м. в Харкові відбув ся присуд премій за проєкт намогильного памятника Миколі Лисенкови. Конкурс був оповіщений українським художньо-архітектурним відділом харківського літературно-художнього гуртка. Доставлено на конкурс 12 проєктів: 9 архітектурних, 2 малюнки і різьблений (з Петербурга, Москви, Києва, Харкова і Галичини). В склад журі входили: С. Васильківський, В. Величко, А. Вареницин, П. Уваров і М. Беркос. Запрошені знові в Київ не прибули. По розгляді проєктів присуджено: першу нагороду під девізом „Око“, другу — під девізом „Славетність“, третю — „Скрипичний ключ“ і куплено ще проєкт під девізом — „Він не вмер“. Коли розпечатано коверти, виявило ся, що першу нагороду дістав інженер С. Тимошенко, другу артист К. Жуков, третю артист П. Соколов і куплено проєкт артиста В. Троценка. Проєкти виставлено для огляду у Харкові в художній школі.

— Похорон бл. п. Андрія Франка відбув ся в четвер 24. с. м. о 12. год. з дому жалоби на личкавіске кладовище. В похороні, який провадив львівський гр.-православний парох о. Дігон, взяли участь місцеві Соколи з прапором і невеликий гурток місцевої інтелігенції, між якою видно було проф. д-ра Студинського, посла д-ра Евгена Олесницького, дир. д-ра Маковоя, проф. Шухевича і ин. Від брами кладовища аж у другий кут поля вічного спочинку співав похоронні пісні „Бандурист“. Над гробом промовив тело і щиро о. Дігон, а описля від „Сокола-Батька“ проф. Боберський. На усіх присутних слідне було зворушене і щиро співчутє з батьком і родиною; особливо годі було здержати ся від слів в хвилі, коли то долею загартований батько, який з подиву гідним стоїцизмом переносив усія злидні, заплакав над холодним гробом. Справді, хто ближше приглядає ся житю д-ра Івана Франка, може зрозуміти і відчути, кого він утратив в небіжцку Андрію. Бож сей молодець вирік ся і посади, аби тільки помочи батькови як в домашнім житю, так і в его наукових працях.

— Від Впр. о. І. Порайка, катехита в Станіславі одержуємо отсе письмо з просьбою о поміщенє:

В ч. 182. „Нового Слова“ з 10. цвітня помітив несовісний автор допис з Станіслава про загальні збори Банку Звязкового. Між иншими вигадками сказано там, що „Банк Звязковий“, ведений давнійше інтелігенцією, розвинув ся в красну інституцію. Однакож від часу, як дістав ся за допомогою

о. Порайка в руки несьвідомих селян, зачав дуже підупадати“.

Щоби доказати безосновність голословного твердження, вирахованого на баламучене членів-селян, наведу лише в білянсів маєткової стан інституції з часу її красного розвою під управою інтелігенції а мнимого глибокого уядку в руках селян.

В 1906. році входив на 9 інтелігентів в склад банкової ради, бувший соймовий посол п. Йосиф Гурик. Тоді числило товариство 2.371 членів.

Власний маєток товариства виносив:
а) в уділах К 109.336.09
б) в резерв. фондї К 39.968.78
разом К 149.304.87

Утворене резерви страт на недвижимо-стях в квоті 6.000 К зароблене в перепродажі „Підірської Спілки“, не числю в заслуги тодішньої інтелігенції в радї. Оберненє в на сю ціль се виключно мое діло, яке я проти волі членів ради перепер.

В 1907. році дістав ся банк за мою помічю а волею членів, яких зібрало ся тоді на збори до 500 в руки селян — на 9 членів в радї вийшло 5 селян — і оставав аж до 30. марца 1912. отже через цілих 4 роки. Сей час був після злобної гадки дописувателя періодом глибокого занепаду банку.

Однакож білянс товариства доказує цілком що иншого. Бо в кінцем 1911. р. числило товариств 2.517 членів, а власний маєток его виносив:

а) в уділах К 133.823.29
б) в резерв. фондї К 58.520.26
в) в резерв. страт К 9.063.50
разом К 201.407.05

Власний маєток товариства побільшив ся в руках несьвідомих селян о цілу четвертину дотеперішного, з часів золотї ери під управою інтелігенції приспороного, майна, бо о 51.438.27 К! Чиж несовісний дописуватель не пустив в своїй злобній дописі тумана в очи, щоби членів-селян в банковій радї перед членами-селянами товариства, яких числять оно 2.268 здискредитувати? Та коли вже свідоме ширне ложи дасть ся після не знати якої етики упорувати цілю, щоби викинути в банкової ради ще останних трех селян і прийти в виключне посіданє інституції, то в який цілі кинув дописуватель прилюдно клевету на скрізь львовських священиків, що мали громадно розбивати збори тоді, як люди в церкві чекали на сповідь? Таж на зборах були також ц. к. судові совітники, секретарі, писарі та ріжнородні функціонарі всїляких дикастерій. Чомуж сим вільно було залишити того поплудня свої обовязки, щоби сповнити членські, а лише свьященникам в? Чи присутність їх на зборах була може не по нутру членам-інтелігентам банкової ради, що змобілізували й стягли на збори без розбору чи член чи нечлен, всю майже місцеву свїтську інтелігенцію і призначили для кожного в неї відповідні ролі? Як могли свьященники розбити своєю насивною присутністю збори, коли з них не забрав в справі вибору голови зборів, що тревали від 3—7 години, ніхто голосу крім одного о. Стефанчука? Таж збори розвазав безправно провідник інтелігенції п. Мирон, не будучи ще головою їх, коли бачив, що помімо сироваджених на чужї уділові книжочки багато нечленів не було для него шанс стати головою зборів і перевести їх проти волі подавляючої більшости випробованим вже способом з минушого року. Отсе чотиригодинне мальтретованє людей та безправне розвазанє зборів розарило до крайности селян проти інтелігенції, котра цілим своїм поступованем з вільком лише декотрих одиниць до сего зміряла і они були би в праві вислати меморіял до Е. митрополита і нунція у Відні і описати ціле поступованє таких своїх провідників та організаторів, як аранжери зборів. Однакож селяни повзали відмінну від інтелігенції гадку. Они вносять меморіял до ц. к. прокуратора на неуправленє розвазанє зборів через п. Мирона, до чого він яко неголова їх не мав найменшого права і зажадати в нїм звороту всїх коштів так інституції як і членів, понесених з сего приводу; а на слїдуючих зборах явити ся десять раз численійше як 5. цвітня і вирівнати решту рахунків. — о. Іван Шрайко.

— Трагічна смерть артиста І. А. Науменка. В Харкові сими днями помер в тяжких муках український актор І. Науменко. Покійному було 55 років. Служив він в трупах Старицького, Кропивницького, Саксаганського та Орша-

нова і Данченка. Торік Науменко подав ся вже „на супочінок“ поселив ся в Харкові на Основі і почав виховувати своїх дітей — дочку гімназистку і девятилітнього сина. Але стало ся нещастє. Любий син захорів на шарклатину і помер. Смерть сина страшенно вразила Науменка і він 9. с. м. кинув ся під поїзд коло Харкова. Поїзд нещасного тяжко покалічив і покійний два тижні мучив ся страшенно. Вкінці прийшла смерть... Вмирав Науменко непритомним, все ему здавало ся, що він політичний злочинець. Семя покійного лишила ся без усіяких засобів до життя. В останні часи Науменко виступав зрідка в Харкові в „Домі робітників“ і в „Народнім домі“ та инколи у себе на Основі.

— За анонімний лист. Берлінська карна палата судила недавно цікаву справу. Суджений одної панни, довньки багатого купця, зірвав заручини а то через се, що дістав був анонімний лист, в котрім було написано, що его суджена разом з мамою веде неморальне життя. Проти авторки сего листа, Елізи Шингерц внесли пошкодовані жалобу а суд засудив її на три місяці в'язниці. Засуджена Шингерц, внесла протест і жалобу неважности. По переведеню нового слїдства показало ся, що Еліза Шингерц налогово займає ся писанєм анонімних листів і трибунал не лише, що затвердив кару, але ще навіть підвишив її.

— Найбільша парохія. Найбільшою зі всєго католицкого свїта є парохія, яку має парох Гаєс в Віміні в Зєдинених Державах. Обнимає она понад 40.000 англійських квадратних миль. Оден парохіянин є віддалений від другого не раз 50 і 100 миль. Парох відвідує своїх парохіян, їдучи до них на кони.

— Ізда залізницями в Росії без білетів. Російське міністерство залізниць оголосило статистичні дані що до ізди залізницею без білетів. Контроля виказала, що в минулім році придержано таких подорожних 904.118 а залізничий скарб втратив через то 616.000 рублів. За сї надужити усунено зі служби 53 надкондукторів, 305 кондукторів, 127 підурядників і 500 залізничих слуг. Наложено кари на 2.473 надкондукторів, 4.120 кондукторів і 10.473 инших функціонарів.

— Сензация Берліна. В Берліні сими днями приловлено адвоката з Угорщини, який викрадав картки з вартісних книжок, або навіть цілі книжки. В его помешканю найдено великий склад книжок, котрі понакрадав по ріжних бібліотеках, як от з липского університета. Злодій сей був записаний в Берліні яко студент прав.

— Сьмійний случай став ся по причаленю одного з європейських кораблів до пристани. На однім з кораблів прибув до Нового Йорка п. Н. Кропель Тафлер, котрий від року є військовим аташе в Царгороді. Як лише він висів на сушу, обступила его ціла юрба американських дивенікарів, котрі домагали ся від него останних відомостей з поля борби, а також особистих поглядів на балканську війну. І на велике здивованє всїх, п. Тафлер засьміяв ся голосно і сказав, що був би сам дуже вдячний дивенікарям, колиби они хотїли ему подати правдиві вістки про теперішній стан балканської війни — тому — бо пензура в Царгороді є така остра, що случай но лише можна довідати ся щось правдивого з поля війни. Ви рішучо мусите бути лучше про все поінформовані, як ми — сказав Тафлер — мимо так значної віддалі від поля борби.

— Фабрика калї. В Красноярську на Сибірі відкрила поліція страшне звїрство Кондратина і его жінки. Брали они маленькі діти із „захоронка ім. царя Александра III.“, ломали їм руки, ноги, викручували пальці, щоби зробити з них „нещасливых жебраків“ та в сей спосіб мати з них хосен. Фантазия Віктора Гїдо в „L'homme qui rit“ не перевищила в вісім сеї звїрської дійсности, котру управляли на спілку злочинці і заряд захоронки ім. царя Олександра III.

— Найдовша телеграма без дрота. В сих днях радіотелеграфічна станція на вежі Айфля під Паржем вспіла получить ся зі станцією в астрономічній обсерваторії в Арлінгтоні під Вашингтоном. Через довгий час стреміли они до сего безуспішно, бо прилади були за слабї. Аж воли вежа Айфля одержала новий прилад, могла вкінці получить ся з американською станцією в Арлінгтон. Віддалє, яка ділить сї двї стації виносить 7.000 кілометрів.

— Образованє пануючих женщин. Одна авторка поставила собі питанє, „чи на случай,

коли би загальна ворохобня знищила всі престолы, жінки володарів зуміли би зашаршавати собі на житє?“ Показує ся, що так. Бельгійська королева Єлисавета, дочка славного окуліста князя Теодора баварского, є сама доктором медицини, а докторизувала ся в Липску. Тепер має в Брукселї свою амбулаторію, в якій сама лічить і виучує доглядачок. При тім розуміє ся на музиці і є знаменитою самоїздовою шоферкою, уміє навіть сама направляти самоїзди. Румунська королева, славна авторка і поетка Кармен Сильва, могла би писати повісти, давати лекції язиків, музики і стенографії. Англійська королева Марія малює, шие, співає і може обняти управу земельного майна. Німецька цїсарєва дуже гарно малює і є особливе доброю портретисткою. Вільгельміна, королева Голандії, малює мініятури, при тім є знаменитою куховаркою і господиною. Мавд, норвезка королева, пише драми, які під псевдонімом Граама Ірвінга виставляє в Християнії. Придбали они собі великий успіх; уміє також оправляти книжки, шати капелюхи і малювати. Одна російська жариця лєдво читати вміє. — Словом майже веї володарки є дуже вправні в ріжних занятях, що можуть принести заробок.

Оповіді.

— 3 Градця (в Стирії) пишуть нам: Всїх українських абстинентів і прихильників „Відродженя“ повідомляємо, що наш протияльогольний кружок укр. академ. молодїки в Градці приступає саме до видаваня серій відповідних переписних листків. Перший листок вже появил ся; він представляє твір французького різьбаря Ясороп-а п. з. „La raye“ (день виплати), який своїм артистичним виконанєм робить сильне враженє, через що дуже надає ся до агітаційних протияльогольних цілей. Адресова сторона листка прикрашена чепурною мережкою; взагалі виданє листка вельми старанне і артистичне. Поки що ми були приневолені запозичити ся твором чужинця, але сподїємо ся, що до слїдуючих випусків серій вдасть ся нам роздобути діла наших мистців. Вєсь дохід з листків призначений на видавництво дешевих протияльогольних брошур, яких недостача в нас дає ся дуже відчувати. Щоби ми могли свій план перевести в діло, просимо всїх „відродженців“ і взагалі прихильників ідеї тверезости помочи нам в тім, а то через уживанє в переписці наших листків. Цїна одного листка стоїть 10 сот., 10 листків висилаємо за 1 К, 50 листків за 4 К, 100 листків за 7-50 К вже з оплатою порта, але за попередним надісланєм грошей. Замовленя приймає: Rodion Slipyj, stud. med. G r a z, Schützenhofgasse 28. I. St. rechts. (Вєї прочі українські часописи просимо о повторенє сеї нотатки). — Градець, в цвітні 1913. За Протияльогольний кружок української академічної молодїки в Градці: Р. Слїтий, голова. В. Чернявський, секретар.

— 3 Сокала. В цілі уконституованя комітету Рідної Школи в Сокалі просимо Вп. Свьященників, Учителів і всїх инших свідомих Українців сокальського округу прибути на нараду, яка відбуде ся в Сокалі дня 1. мая 1913 о год. 2-їй по пол. в комнатах „Бєсїди“.

Приготовляючий двомісячний курс є до г і м н а з і ї отирає філія У. П. Т. в Сокалі дня 6. мая с. р. Зголошувати ся у проф. Відельського. Всїх свідомих ваги сего курсу, в першій мірі Вп. Свьященників і Учителів, просить ся заохотити інтересованих батьків, щоби вислали синів на сей курс. — Видїл філії У. П. Т.

— 3 Турки н. Стр. пишуть нам: Від дня 1. мая с. р. отирає Кружок „Укр. Педагогічного Товариства“ в Турці н. Стр. безілатний приготовляючий курс до вступного іспиту місцевої гімназії. Зголошеня і близші інформації у п. Мих. Підлужного, професора гімназьяльного.

Посмертні оповістки.

— Михайло Коцюбинський, знаменитий український письменник, помер в Чернигові; похорон відбуде ся в великодній понедїлок. В. с. п.!

— Александр Яворський, ем. надісектор скарбу, помер дня 22. цвітня по довгій і тяжкій недужї в 76. р. житя в Загребі. Покійник осиротив жену Марію і дочку Софію, замужну за судією Миланом Неферовичем в Котаро. В. с. п.!

Надіслане.

(За сю рубрику Редакція не відповідає).

Краєвий адвокат

Др. Евген Гвоздецький

отворив канцелярію

у Львові

при ул. Красіцьких ч. 6.

528(17)

Олександр Барвіньський.

Спомини з мого життя.

(Дальше).

Друга моя зустріч з Кулішем¹⁾.

Наслідком хвилевого непорозуміння взаємини мого брата Володимира і мої з Кулішем не тільки не перервалися, але й далі були приязні, а навіть довели до другої і останньої в моїм житті зустрічі з Кулішем в Тернополі, осеню 1880. р. З переписки моєї дізнався Куліш, як я тяжко наслідком перестуди перебудував конець 1879. року і був приневолений їздити до Гляйхенбергу, щоб позбутися лиха. „Та вже, що було, те минуло ся“, писав Куліш²⁾. „Нехай воно на сухий ліс йде! Вдарте лихом об землю та подвизайте ся як подвизалися есте на користь галицької молодіжці“. В сім листі з 12. жовтня 1886. з Мотронівки сповіщував мене Куліш, що збирає ся із своєю дружиною відпочити у Відні (там бажав він разом з д-ром І. Пулюєм даліше трудити ся над перекладом съв. Письма) і заповідав, що „не минемо й Вашої чесної домівки“.

Я вельми зрадів, що після одинадцяти років знов зустріну ся не тільки з Кулішем, але познакомя ся при сій нагоді і з його дружиною, Ганною Барвінок. Однак трохи інакше склало ся, як ждало ся. В листопаді (9-го)³⁾ писав він, що приїде сам оден, бо „Пані мусять доглянути господарства“, а що я его запрошував таки прямо до своєї хати, щоб не потребував глядіти гостиниці, отже й згоджував ся він на се: „Коли в Вас є де переночувати, то в смак і наговоримось“. Він бажав дізнати ся, які в Галичині рускі школи, які учителі і які науки, бо він хотів Костомарова, котрий мав зібрані на українські учебники гроші, наклонити, щоб „печатати сі учебники в Галичині, а не зупиняти доброго діла через ледачу цензуру, нехай про случай будуть готові“. Крім того хотів Куліш при личній зустрічі зо мною дізнати ся, що роблять Русини в Галичині, де в них ті люди, котрих они слухають, або своїх проводирів. Відтак бажав ще довідати ся, чи широко руска мова розпостерла ся поміж польською і чого стоять періодичні видавництва на базі рускої національності. Тим то просив мене „позанотувати цифри, імена, дати, щоб я з Вашої розмови набрав ся досвіду про Червону Русь. Що мені треба, я з Ваших уст позанписую собі, аби в Вас був наготовлений конспект розмови“.

Все те бажане Кулішем наготовив я до его приїзду, аж ось з дня 20. листопада⁴⁾ дістав я від него олівцем писану картку вислану з першої веліничої стаціі Пляска коло Мотронівки, котрою мене звичає, що ночувати ме в Києві, а 21. листопада на ніч виїде до Тернополя, де я мав его дожидати на веліничому двірці. Однак поки я дістав сю картку, треба мені було піти на конференцію до учт. семінарії, а тимчасом надіхав Куліш 23. листопада вечером, а не побачивши мене на двірці, заїхав у готель Пунчерта. Звідтам прислав він до моєї хати післанця і звів мене про свій приїзд, а що я не вернув ще з конференції, отже моя подруга вислала сива мого Володимира, щоби запросив его до нашої хати. Куліш листом написав до моєї подруги виправдував ся, що утомлений, але вижидає мого приходу. Але скоро я вернув додому, поспішив до готелю Пунчерта, повитати дорогого гостя і попрощати его, щоби таки переніс ся до нас ночувати. Куліш згодив ся на се і був гостем у нашій хаті. Хоч під тягарем віку він троха похилив ся, і очевидно дорогою був утомлений, не втратив тої давньої живости, яку виявляв підчас першої нашої зустрічі в Шляхтинцях перед одинадцятьма роками. Познакомивши ся з моєю семєю, почав Куліш розмову зо мною про все те, що я е-

му на листовне бажане наготовив. Вправді з 1880-им роком тільки що почав ся на ново живіший народний рух наслідком засновин „Діла“ і на народно-політичній ниві не видно було ще поважніших добутків, вправді і на полі шкільнім і письменським не можна було виказати важних придбань, всеж таки були вже почини і задатки щораз поважнішої роботи і діяльності. Все те незвичайно цікавило Куліша, він розпитував про усякі подробиці і тим усім так одушевив ся, що се вже став не той Куліш, що пригноблений обставинами в Росії і споглядаючи здалека на Галичану, писав до мене 11-го грудня 1879: „я наконець вломалъ малорусское или украинское перо“.⁵⁾

Після вечері засіла до розмови й моя подруга і заспівала ему з супроводом фортеп'яну між иншими „Ой чого ти почорніло, зеленее поле“, а коли ще Куліш вперше дізнався, що сю композицію Лисенко присвятив ему, оживив ся він і невече би помолодшав, тай сон его до пізна не брав ся після такої трудної дороги. Довго ще розмовляли ми в трое, поки Куліш забрав ся на супочинок, щоби другого дня вирушити в дальшу дорогу до Відня.

На другий день вранці ще ми обговорювали всякі наші і українські справи, а о 10-ій годині провели ми обоє Куліша на зеліничий дворець. Перед виїздом він просив ще мене, дати ему щонебудь до читання в дорозі. Саме тоді появилася перепечаткою з „Правди“ „Кайдашева семья“ Івана Нечуя-Левицького і се дав я Кулішеви на дорогу. Куліш розпрощав ся з нами вельми сердешно незвичайно оживлений і з Відня⁶⁾ написав мені 16. грудня, що „з Паном Володарем я бачив ся“ і любо було мені его слухати“ а в дописці до листу додав, що „з великим уподобанем читав дорогою Кайдашеву Семлю, що Ви Добродію, спасибі Вам дали мейі. Що за сьвіже чути краси природи і людского серця!“ і закінчив: „Ні ще наша Мати не вмірає“

Все отут наведене стає передовсім певним доказом, як приязно відносив ся Куліш до мене й мого брата Володимира, мимо деяких хвилевих непорозумінь і що всякі наклени про „розильовуванє“ є здобною видумкою, а відтак і доказом сего, яке було щире й чутльве і горяче серце Кулішеве для України, хоч він деколи захитав ся і попадав у сумніви, наколи обставини серед нашої суспільности і відносини нашого народу не так складали ся, як би він сего бажав був своїм горячим серцем і високим розумом. Однак при всіх тих хитанях зберіг він горячу любов до України, до рідного слова і народу і останє все величним світочем в нашій народній сьвятині, рідній Україні, про котру він голосив в письмі до мене: „Ні! ще наша мати не вмірає!“

(Дальше буде).

¹⁾ Доповневе до розділу 18-го в ч. 77-ім „Руслана“.

²⁾ Спомини І. стор. 283.

³⁾ Спомини І. стор. 286. і 287.

⁴⁾ Спомини І. стор. 281.

⁵⁾ Спомини І. стор. 287. 288.

⁶⁾ У Львові.

Телеграми

з дня 26. цвітня.

Відень. Предсідник польского кола у Відні, др. Лео, відбув конференцію з предсідником міністрів гр. Штірґком, а опісля гр. Штірґк конферував з д-ром К. Левіцьким. Розуміє ся, бесіда вела ся що до виборчої реформи.

Рим. Евхаристийний конгрес на Мальті отворено в середу дуже торжественно. Папський легат в своїй промові дав погляд на історію подій острова Мальти.

Загреб. (ТКБ). З припорученя правительства розширено провенційну цензуру на всю печатку про балканські події а також на образи і видівки.

Цетинія. (ТКБ). Говорять тут, що Ессад паша задумує проголосити себе князем Альбанії.

453(26)

Поручає ся
Впр. Духовельству
торговлю, робітні
зрядів і риз
церковних

**Володимира
Устенського**

у Львові, ул. Руска ч. 8.

Всякі знищені зряди і ризи приймає ся до відновлення, під гваранцією і по найнижших цінах.

На жаданє висилає ся ілюстрований цінник оплатно.

Перше і одинокє Руске Товариство Взаїмних Обезпечень на жите і ренти

„КАРПАТІЯ“

Почетний президент: Его Ексцеленція митрополит Андрей гр. Шептицький.

„Карпатія“ вибудована на найсолідніших основах.

„Карпатія“ приймає обезпеченя на жите у всіх найдогідніших комбинаціях при найкориснійших умовах: на дожитє, по смертні капітали, посаги і ренти.

„Карпатія“ дає обезпечення всім користи, які може дати нищий стан техніки обезпечень на жите і солдне, оглядне діловодство.

„Карпатія“ основана на взаємности і має на увазі лиш хосен своїх членів. Члєстї знеси вертають ся яко члєнські дивіденди.

„Карпатія“ видає поліси, які по трилітнім тривку стають неоспоримими і незападальними.

Нема жадного иншого руского асекураційного товариства на жите лише одна, однієська „КАРПАТІЯ“. Обовязком кожного шарого Русина є підписати лиш своє асекураційне товариство і обезпечуватись лиш в „КАРПАТІИ“.

„Карпатія“ передає всюдї спосібним і ретельним людям по містах і селах свою агентуру.

Найпевнішим способом ошадности є обезпеченя жите. Кождий хто хоче забезпечити своїй родній красну будучність, своїм дочкам посаг, або собі удержанє на старість, най обезпечує ся на жите в „КАРПАТІИ“.

короткий час своєї діяльності „КАРПАТІЯ“ здобула собі загальну прихильність і довіра навіть в чужинцї, та за короткий час своєю істнованя позвискала 1495 внесків на суму обезпеченя 5,124.300 К, з того виставлено 118 полісє на загальну суму обезпеченя 3,595.500 К з річною премією 163.666 К за 53 с.

Більші інформації що до обезпечень і агенцій удїляє Філія товариства у Львові, ул. Руска ч. 18 коло „Дністра“. Філія приймає також зголошеня внесків на обезпеченя на жите і ренти. (449)

!!! Купуйте !!!

одобреній Радою шкільно краєвою і видавній накладом „Видавництва Чина св. Василя В.“ в Жовкві підручник

д-ра Богдана Барвіньского п. з. „Оповіданя з рідної історії“.

Підручник обимає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на кредовім папері і 2 мапки. В гарній полотняній оправі коштує всего 2 К 20 с.

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середних шкіл і дає шкільній молодіжє в перше повний образ нашої бувальщини. Писаний так, що надає ся не лише для учеників І. клася середних шкіл, але при недостатчі иншого підручника й для учеників висших класє, для руских виділових шкіл, для семінарий і ліцеїв та до кваліфікаційних іспитів на народних хі виділових учителів.

Надає ся він до науки в дівочих та хлопчячих бурсах і інститутах, а ізза своєї приступности також для наших читалень, для селян і міщан. З хісною може повчати ся з него нашої історії й кождий осьвічений Русин, що не має часу розчитувати ся в обємистих книжках.

У Львові набувати можна в Книгарні „Наук. Товариства ім. Шевченка“, Ринок 10

Чудові образи кисти арт. маль. п. О. Курпласа.
І. Пречиста Дїва — Мати Русного краю.
ІІ. Ісус Христос — небесний Учитель.

Сі чудові образи (одинокі на народних мотивах) виїшли вірно після ориґіналів у всіх природних красках.

Цїна за пару оправлених образів:
в рамках дубових з опакованєм К 20— місячно К 3
„ золотих „ „ 24— „ К 4
„ магоньових „ „ 28— „ К 4
„ спеціальних „ „ 34— „ К 5

Висилає за поспіхатою або на рати: М. Кривецький. Львів. Ринок ч. 10.
520(X)

КАВА

50% дешевша!

Американська економічна кава, дуже ароматична, видатна і економічна. 5-кільовий пробний мішок 10 К. Оплачено післяплата. Адреса: Kaffee-Export, Tiszabogdany 53. (Ungarn)

!!! Свій до свого !!!

Перший Український Висилковий Дім Музичних Струментів

ОРґАН

у Львові, ул. Тиха ч. 1.

поручає по найдешевших цінах: скрипки басы, цитри, флєти, кларнети, труби, бубни і т. д. та закладає цілі сокільські, січові, читальняні й шкільні струнні або дуті оркестри на всякій склад.

Цінник даром.

„ДОСТАВА“

Стов. зареєстр. з обмєн. (дворазовою) порукою.

Дирекція: Львів, ул. Домініканська 11.
Склади: Львів, ул. Руска 20.
Станіславів, ул. Смольки 1.
Перемишль, Ринок 26.

Поруцає свої богато заосмотрені склади усяких церковних річий. Приймає усякі направи, золоченя і переплєти. Достарчає дзонів готових і після замовлень та стрійних дзонів.

Поруцає церковних малярів, різьбарів, золотарів і підприємців будови і направи. Продає церковне і столове біле та срібло, правдиве, хіньске і альпаку. Виготовлює хоругви і прапори для „Соколів“ і Чит. „Просвіти“.

Церквам-Членам дає 2% додаткового опусту при закупі.

Кождя Церков, кождий Русин повинен стати членом „Достава“.

Удї 20 К, платний також ратами; висовє 1 К; дивіденда за 1912 р. 7%.

Часть зиску розділює „Достава“ на церковні і народні цілі.

Хто купує в „Достава“ купує у себе; збільшує народне майно, полирає рідний промисл.

Інформацій удїлює дирекція, ул. Домініканська 11; на жаданє висилає цінники. 484(26)

Олександр Барвіньський.

Спомини з мого життя.

Перша часть (Образки з громадянського і письменського розвитку Русинів в 60-их рр XIX ст. (з додатком переписки Ст. Новакевича, М. Лисенка і П. Куліша, з 10 портретами і двома картинами) виїшли вже яко №г. 87—91 Загальної Бібліотеки.

Можна набути в Накладні Я. О. ненштайна в Коломиї, або в Книгарні Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

Цїна брошурованого примірника 1 К 50 сот
„ оправного примірника 1 К 80 сот

Накладом Piusverein-у появили ся гарно виконані ілюстровані переписні листки з малюнками артиста-малюра Асмана, які представляють найбільше займаючі сцени з другої турецької облоги Відня.

Сі листки висилає

Kanzlei des Piusvereines,
Wien, I. Bäckerstrasse 9.

по 1К 60 с за серію (20 листків) разом з поштовою оплатою. Поодинокий листок коштує 10 сот. Замовленя належить висилати на више згадану адресу.